

Aangetekend
De Minister van Financiën
Postbus 20201
2500 EE DEN HAAG

Autoriteit Persoonsgegevens
Postbus 93374, 2509 AJ Den Haag
Hoge Nieuwstraat 8, 2514 EL Den Haag
T 070 8888 500 - F 070 8888 501
autoriteitpersoonsgegevens.nl

Datum
17 oktober 2024

Ons kenmerk
2024-003514

Uw brief van
30 januari 2024

Contactpersoon

Uw kenmerk
2024-0000023169

Onderwerp

Tweede wetgevingstoets concept Wijzigingswet verwijzingsportaal bankgegevens

Geachte heer Smits,

Bij brief van 30 januari 2024 is de Autoriteit Persoonsgegevens (AP) op grond van het bepaalde in artikel 36, vierde lid, van de Algemene verordening gegevensbescherming, opnieuw geraadpleegd over het concept voor wijziging van de Wet op het financieel toezicht in verband met de uitbreiding van het verwijzingsportaal bankgegevens alsmede enkele andere wijzigingen (Wijzigingswet verwijzingsportaal bankgegevens) (hierna: het concept).

De AP adviseerde eerder over een vrijwel gelijkkluidend concept dat ook een uitgebreidere uiteenzetting van de in deze wetgevingstoets aangehaalde punten bevat.¹ Naar aanleiding van dat advies is de memorie van toelichting aangevuld, maar de wettekst niet. Deze aanvullingen nemen de eerdere bezwaren niet weg.

Hoofdlijn

- De AP heeft eerder aangegeven dat de wetgever grenzen moet stellen aan de uitbreiding van het systeem.
- Dat vraagt om een wettelijke verankering van doel en reikwijdte van het verwijzingsportaal en daarmee corresponderende criteria voor welke persoonsgegevens mogen worden opgevraagd.
- De nu voorgelegde memorie van toelichting wijst slechts op de huidige beleidsvisie en de aankondiging van een bredere beleidsvisie in de toekomst.
- De AP ziet niet hoe goede voornemens voor de toekomst nu een waarborg bieden tegen ongebreidelde uitbreiding.
- Niet geruststellend is daarbij dat de twee belangrijke uitbreidingen die nu voorliggen - aansluiting van het CJIB op het portaal en het vaststellen van de verblijfplaats van vermiste personen – al niet corresponderen met de huidige beleidsvisie.

¹ Advies van 10 februari 2022 met kenmerk z2021-16695.

Datum
17 oktober 2024

Ons kenmerk
2024-003514

- Het concept doorstaat toetsing aan punt 4 *rechtszekerheid* respectievelijk punt 5 *inhoudelijke en procedurele waarborgen* van het kader in de bijlage nog steeds niet.

Strekking van het concept

Op 10 september 2020 is de Wet verwijzingsportaal bankgegevens in werking getreden. Hierdoor zijn banken en andere betaaldienstverleners die rekeningen aanbieden met een International Bank Account Number met landcode NL, en banken die kluisen aanbieden verplicht aangesloten op het verwijzingsportaal. Het verwijzingsportaal is een technische koppeling die het voor aangesloten banken en betaaldienstverleners mogelijk maakt om geautomatiseerd te voldoen aan bepaalde vorderingen of verzoeken van bevoegde autoriteiten met betrekking tot bepaalde identificerende gegevens over hun cliënten, gegevens over uiteindelijk belanghebbenden en gegevens over de openings- en sluitingsdatum van rekeningen of kluisen.

Banken en andere betaaldienstverleners waren reeds voor de komst van het verwijzingsportaal verplicht te voldoen aan betreffende vorderingen en verzoeken van de bevoegde autoriteiten. Dit proces van vorderen, verzoeken en verstrekken van bepaalde gegevens vond handmatig en op individuele basis plaats. Met het verwijzingsportaal is dit proces geautomatiseerd.

Het concept brengt een wijziging aan in de Wet verwijzingsportaal bankgegevens. Voor een aantal aspecten is ook aanpassing van het Besluit verwijzingsportaal bankgegevens nodig. De volgens de AP belangrijkste aspecten van het concept, zijn die van de aansluiting van het CJIB op het verwijzingsportaal en die van het vaststellen van de verblijfplaats van vermiste personen door de Officier van Justitie. Voor een volledig overzicht van de door het concept voorgestelde aanpassingen, verwijst de AP naar haar brief van 10 februari 2022.

Wetgevingstoets

Het concept breidt de persoonsgegevens die via het verwijzingsportaal kunnen worden opgevraagd en de autoriteiten die tot deze opvraging bevoegd zijn, fors uit. De toelichting spreekt van 'doorontwikkeling' van het verwijzingsportaal.² Het is daarbij niet uitgesloten dat in de toekomst verdere uitbreidingen plaatsvinden.

In reactie op het eerdere advies van de AP is in de memorie van toelichting nu aangegeven dat het concept voldoet aan de huidige beleidsvisie op het verwijzingsportaal. De huidige beleidsvisie gaat uit van aansluiting van overheidspartijen die 1) een rol hebben bij de aanpak en het bestrijden van witwassen en terrorismefinanciering en de daaraan ten grondslag liggende delicten zoals corruptie en fiscale misdrijven waaronder belastingontduiking en –fraude of 2) een taak hebben op het gebied van belastingheffing en -inning, en de uitbetaling of terugbetaling van toeslagen. In de toekomst zal een brede beleidsvisie op het geautomatiseerd opvragen van gegevens bij financiële instellingen worden opgesteld, die verder gaat dan het opvragen van gegevens voor de bestaande doelen door aangewezen overheidsinstanties bij

² Memorie van toelichting bij het concept, p. 3.

Datum
17 oktober 2024

Ons kenmerk
2024-003514

aangewezen financiële instellingen.³ De AP wil voorkomen dat de hierboven genoemde doelen die het verwijzingsportaal dient geleidelijk opgerekt worden, waardoor steeds meer instanties op het snelle en efficiënte verwijzingsportaal aansluiten. Dit kan bijvoorbeeld in de vorm van een wettelijke doelbepaling, aan de hand waarvan bij iedere uitbreiding van het verwijzingsportaal de afweging gemaakt dient te worden of aansluiting van een instantie strookt met deze doelen.

Daarbij komt kijken dat de huidige beleidsvisie momenteel niet in acht wordt genomen met betrekking tot het voorgestelde gebruik van het verwijzingsportaal voor (3.) informatie over vermiste personen en door (7.) het CJIB. Het ontbreken van duidelijke kaders kan in de praktijk een groot risico voor de privésfeer van de burger worden, bijvoorbeeld als elke bevoegde ambtenaar op ieder gewenst moment en feitelijk gemakkelijk bankgegevens van vele onverdachte en onschuldige burgers kan opvragen en inzien. Bovendien bestaat het risico dat snelheid op steeds grotere schaal aan zorgvuldigheid in de weg kan staan.

De AP concludeert dat het aangepaste concept onvoldoende waarborgen bevat tegen ongebreidelde uitbreiding van het verwijzingsportaal met de daaraan verbonden risico's voor de bescherming van persoonsgegevens, zodat het concept toetsing aan punt 4 *rechtszekerheid* respectievelijk punt 5 *inhoudelijke en procedurele waarborgen* van het kader in de bijlage dan ook nog steeds niet doorstaat. Wettekst en toelichting moeten daarom worden aangevuld of van voortzetting moet worden afgezien.

Openbaarmaking

Deze wetgevingstoets wordt binnen twee weken op de website van de AP gepubliceerd.

Hoogachtend,
Autoriteit Persoonsgegevens,

Aleid Wolfsen
voorzitter

³ Memorie van toelichting bij het concept, p. 42.

Datum
17 oktober 2024

Ons kenmerk
2024-003514

-Bijlage

--*--

Toetsingskader AP

De AP beziet of het concept met betrekking tot de verwerking van persoonsgegevens strookt met het Handvest van de Grondrechten van de Europese Unie (EU), de AVG (Verordening 2016/679) of de Richtlijn politie en Justitie (richtlijn 2016/680), de algemene rechtsbeginselen van de EU en het overige relevante recht, waarbij onder meer voldoende aannemelijk moet zijn gemaakt dat voldaan wordt aan het evenredigheidsbeginsel, doordat:

1. het concept geschikt is om de nagestreefde doelstelling van algemeen belang of de bescherming van de rechten en vrijheden van anderen te verwezenlijken (*geschiktheid*);
2. het doel niet redelijkerwijs even doeltreffend kan worden bereikt op een andere wijze, die de grondrechten van de betrokkenen minder aantast (*subsidiariteit*);
3. de inmenging niet onevenredig is aan dat doel, wat met name een afweging impliceert van het belang van het doel en de ernst van de inmenging (*proportionaliteit*);
4. het concept voldoende duidelijk en nauwkeurig is over de reikwijdte en in de toepassing voorspelbaar is (*rechtszekerheid*);
5. het concept voldoende aangeeft in welke omstandigheden en onder welke voorwaarden persoonsgegevens kunnen worden verwerkt, en aldus waarborgt dat de inmenging tot het strikt noodzakelijke wordt beperkt (*inhoudelijke en procedurele waarborgen*) en
6. het concept verbindend is naar nationaal recht (*verbindendheid naar nationaal recht*).

De AP slaat daarbij in het bijzonder acht op de rechten van betrokkenen en de overeenstemming van het concept met artikel 6, eerste en derde lid, en 9, van de AVG (Verordening 2016/679), dan wel 8 en 10 van de Richtlijn politie en Justitie (richtlijn 2016/680) en met de in artikel 5 van de AVG dan wel artikel 4 van de Richtlijn vastgestelde beginselen. Hieruit volgt onder andere dat:

- (a) verwerkingen *rechtmatig, behoorlijk en transparant* moeten zijn ten aanzien van de betrokkene;
- (b) dat persoonsgegevens alleen mogen worden verzameld voor *welbepaalde, nadrukkelijk omschreven en gerechtvaardigd doeleinden*; en
- (c) verwerkingen *toereikend zijn, ter zake dienend en beperkt moeten zijn tot wat voor de doeleinden noodzakelijk is*.

--*--